

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS AREMDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds B. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr P. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Alle dingen beproeven I. — Uit de Schrift: Zijnen broeder zijne misdaden vergeven (Matth. 18:33). — Kerkelijk Leven: De duidelijkheid van de H. Schrift en de verborgenheden des geloofs. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Bedrijfsconcentratie. — Lit. en Kunst: Een nieuwe verzenbundel, van Alice Nahm. — Pop. Wet. Schetsen: Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur VI. — Het Boek van de Week: Geen Algemeene Verzoening! — Perschoonw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

ALLE DINGEN BEPROEVEN.

I.

Luther moet den Bijbel „den grootsten martelaar“ hebben genoemd.

Had hij ongelijk?

Wat heeft die Bijbel al te verduren gehad en aan wat een mishandelingen en martelingen staat hij nog altoos bloot!

Ik denk nu niet hieraan, dat de critiek het mes ter hand heeft genomen en menig stuk uit den Bijbel heeft weggesneden, dat ze het lichaam der Schrift heeft uiteengerukt, zooals het lichaam van den martelaar werd stukgereten.

Ik denk er niet aan, dat de Bijbel van zijn goddelijk gezag wordt beroofd en verklaard voor een louter menselijk boek; voor een boek, dat in stede van Gods Woord te zijn is „gegeven door het geloof van menschen“ en welks inhoud zelfs in meerdere of mindere mate van heidenschen oorsprong is; voor een boek, waarin „goed en kwaad, hoog en laag, waar en onwaar, het verhevene en het verwerpelijke in grillige mengeling bij en door elkaar staat“.

Evenmin denk ik aan de beschouwing van hen, die wel gelooven, dat er in den Bijbel openbaring Gods moet erkend worden, maar die beweren, dat deze openbaring met menselijke voorstellingen is vermengd en dat er dus in den Bijbel scheiding moet gemaakt worden tusschen hetgeen wel en hetgeen niet als Gods Woord valt te beschouwen.

Nee, ik denk aan de kringen, waarin het goddelijk gezag van den Bijbel wordt gehandhaafd en dit boek als richtsnoer voor geloof en leven wordt erkend.

Ook in die kringen wordt de Bijbel dikwijls tot een martelaar gemaakt.

Is en wordt er niet ontzaglijk met de Schrift gesold? Worden er niet vele van haar woorden misbruikt? Moet ze het niet verduren, dat de een dit, de ander dat van haar uitspraken maakt?

Telkens weer ziet ge, dat iemand in de Schrift zijn eigen meeningen en wenschen legt en het dan laat voorkomen, alsof ze door den Bijbel geleerd worden. In plaats van ernstig te beproeven om de Schrift te verstaan, leest men haar slechts oppervlakkig en waant er dan steun in te vinden voor eigen geliefkoosde denkbeelden en voor de begeerten van het eigen hart. Men heeft zijn eigen ideeën en schuift die dan aan apostelen en profeten in de schoenen. En dikwijls laat men de Schrift juist het tegendeel zeggen van wat ze werkelijk zegt.

Hoe is en hoe wordt er met Schriftwoorden geschermd om er iets mede te verdedigen, dat door de Schrift allerminst wordt geleerd!

Voor hoeveel dwalingen en verkeerdheden is er reeds een beroep gedaan op de Schrift!

Misbruikte Schriftuurplaatsen zijn er bij de vleet.

En nog geldt het woord, dat Van Oosterzee eens schreef: „Het is niet alleen in de woestijn der verzoeking gebleken, dat de duivel, zoo hij verkiest, ook als Schriftgeleerde kan optreden, en de ervaring ook van onze dagen bewijst, dat

er geen dwaling zoo grof is, die niet met een beroep op een uit zijn verband losgerukt Schriftwoord kan goed gemaakt worden. Aan kamerlingen, die niet verstaan wat zij lezen, is er nog geen gebrek“.

Tot de Schriftwoorden, die dikwerf misbruikt en gemarteld worden, behoort ook de uitspraak van Paulus „Beproeft alle dingen, behoudt het goede“. (1 Thess. 5:21).

Ook menschen uit Gereformeerde kringen, onder de anderen evengoed als onder de jongeren, geven aan dit woord een zin, die het niet heeft, en nemen het dan in den mond om het verkeerde, dat zij doen, door een beroep op de Schrift te rechtvaardigen.

Laat ik enkele voorbeelden hiervan mogen noemen.

Er zijn er in onze Gereformeerde Kerken, die de Gereformeerde beschouwing wat te bekrompen, het Gereformeerde leven wat te eng, de Gereformeerde zede wat al te streng vinden. Het leven der wereld heeft zooveel bekoorlijks voor hen; het trekt hen aan met zulk een machtige kracht; zij willen er zoo gaarne bij op zekere hoogte aan meedoen en zij zeggen, niet te kunnen lozien, waarom dit niet zou mogen. Zij oordeelen, dat wij in sommige dingen, waarin wij tot dusver een anderen weg gingen dan de wereld, toch geen anderen weg behoeven te gaan. Zij zien er geen kwaad in om schouwburg, bioscoop of danszaal te bezoeken.

En als ge er met hen over spreekt, voeren ze u tegen „beproeft alle dingen, behoudt het goede“.

Veelal zeggen ze dan ook nog dit woord niet zooals het er staat. Zij geven het met een kleine wijziging weer en zeggen onderzoekt alle dingen. Het blijkt, dat zij in het genoemde Schriftwoord dezen zin leggen: ge moogt van alle dingen door eigen aanschouwing en eigen ondervinding kennis nemen, als ge maar het verkeerde wegwerpt en hetgeen u goed gebleken is behoudt. Ja, ge moet eerst de dingen zelf eens zien en hooren en meemaken en dan pas er over oordeelen, dan uitmaken in hoeverre ze goed zijn of verkeerd en hetgeen ge goed bevonden hebt, behouden. Doordat zij er dezen zin inleggen wordt het „beproeven“ bij hen „onderzoeken“, met welk woord zij bedoelen leeren kennen door eigen waarneming en bij eigen ervaring.

Zoo geeft hun, naar ze meenen, de Schrift een vrijbrief om aan de vernaken der wereld deel te nemen. Men mag, ja men moet immers alle dingen „onderzoeken“, maar alleen het goede behouden. En zij beweren, dat zij ook niet anders willen doen. Wat zij in bioscoop of schouwburg voor verkeerd mochten zien of hooren, wat hun in de danszaal verkeerd mocht blijken, daar zullen ze niet in meegaan, daar zullen ze zich niet door laten beïnvloeden, dat heeft hun instemming niet en dat zullen ze niet behouden. En zij geven er gaarne de belofte bij, dat, wanneer heel dat bezoeken der plaatsen van wereldsche kunst en wereldsch vermaak hun verkeerd mocht blijken, zij het terstond zullen nalaten.

Een ander voorbeeld.

Er zijn onder onze jongens en meisjes, die de handen wel eens uitstrekken naar een slecht boek. Niet in onwetendheid. Nee, ze weten het heel goed, dat het een slecht boek is. Dat is bekend genoeg. En toch gaan ze het lezen. En dan trach-

ten ze dat te verdedigen met te zeggen: „beproeft“, of „onderzoekt alle dingen, behoudt het goede“.

Dat is natuurlijk niet meer dan een voorwendsel. Zij gaan dat boek niet lezen omdat Paulus, zooals zij hem tenminste verstaan en aanhalen, zegt: onderzoekt alle dingen. Zij doen het niet om gehoorzaam te zijn aan de Schrift. Zij doen het omdat zij in het slechte behagen scheppen. En dan willen zij het voldoen aan hun verkeerde neigingen goedpraten voor anderen en misschien ook wel voor zichzelf met dit Schriftwoord.

Nog een derde voorbeeld.

Er behooren tot onze Gereformeerde Kerken menschen, voor wie de Gereformeerde leer wat al te heiligh is en die van al die dogma's niet veel moeten hebben. Ze willen wel eens wat anders dan altoos dat Gereformeerde.

Ze lezen liever voor hun stichting een niet-Gereformeerde blad. Een blad, dat niet met dat strakke en scherpe Gereformeerde komt. Een blad, dat eens een ander geluid laat hooren en meer een algemeen Christelijken inhoud heeft.

En ze beluisteren eens gaarne een anderen prediker. Ze blijven wel niet geheel en al weg bij de samenkomsten der kerk, waartoe zij behooren en zij denken er ook niet aan, met de Gereformeerde Kerk te breken. Maar meer of minder dikwijls worden zij toch onder de bediening des Woords in de meest zuivere kerk gemist en zijn ze onder het gehoor van een prediker, die meer preekt zooals zij het gaarne hebben; mooi moet het natuurlijk zijn, boeiend moet het wezen, maar of de Schriftwaarheid tot haar recht komt, daar zal minder op gelet worden. Ja, hoe minder de prediker zich bezighoudt met verklaring van de Schrift, hoe meer hij het leerstellige naar den achtergrond dringt, hoe sterker hij sommige lijnen der waarheid verdoezelt, des te beter preekt hij hun naar den zin.

En als men zulke menschen over hun doen onderhoudt, als men aandringt op het lezen van Gereformeerde bladen, als men hun zegt, dat zij op een verkeerden weg zijn met dat kerken bij andere predikers, dan trachten zij zich soms te dekken met een beroep op het woord van Paulus, onjuist weergegeven „onderzoekt alle dingen, behoudt het goede“.

Er zou waarschijnlijk nog wel meer te noemen zijn. Maar dit drietal voorbeelden is mijns inziens voldoende om te laten zien, welk gebruik ook in onze kringen wel van dit Bijbelwoord gemaakt wordt. En dat gebruik is een misbruik. Want wie dezen tekst zoo gebruikt, vat hem anders op dan hij opgevat moet worden en schrijft er een bedoeling aan toe, die aan dit woord geheel vreemd is.

Ons bleek immers, dat men dit Schriftwoord zoo opvat als zou het ons vrijheid geven of zelfs den eisch stellen om er naar te streven, van alle dingen proefondervindelijke kennis te verkrijgen; als zou het willen, dat we ons in alle dingen zullen begeven, alle dingen zullen proberen, van alle dingen ervaring zullen zoeken te verkrijgen, om daarna het goede van het kwade te scheiden, het kwade te laten varen en het goede te behouden.

Mot deze opvatting staat ook de verandering van „beproeven“ in „onderzoeken“ in verband. Deze verandering moge onschuldig lijken, ze is het toch niet. Juist door te zeggen „onderzoekt“, maakt

men dit woord tot een uitdrukking van de opvatting, die men er van heeft. Juist door te zeggen „onderzoekt“, maakt men dit woord pas klaar voor eigen beschouwingen en wenschen en maakt men het tot een steunpunt voor zijn „ruimere“ levensopvatting.

Maar inderdaad biedt deze tekst dat steunpunt niet.

Zulk een zin ligt er niet in, maar wordt er in gelegd.

En het beroep, dat op de Schrift gedaan wordt, is slechts schijnbaar het aanvoeren van een Schriftuurlijken grond.

J. THIJLS.

UIT DE SCHRIFT.

Zijnen broeder zijne misdaden vergeven.

Behoort gij u ook niet over uwen mededienstknecht te ontfermen?

Matth. 18:33.

De Koning in de gelijkenis had een daad verricht van koninklijke barmhartigheid. Hij had zijn schuldenaar de enorme som van tienduizend talenten kwijtschelden.

Niet omdat hij van zijn recht had moeten loslaten. Maar uit vrije genade.

Op het smeeken van den ellendige.

Een zware steen is den schuldenaar van het hart gevallen.

Nu is hij geen schuldenaar meer.

Vrij en frank kan hij het hoofd opheffen.

De tienduizend talenten die hem 's nachts als hij onrustig op zijn leger woelde, het klamme angstzweet deden uitbreken, benauwen hem nu niet meer.

Heil den barmhartigen Koning, wiens liefde voor zulk een onmetelijk offer ten behoeve van een onwaardige niet terugdeinsde.

Is nu ook het hart van dezen bewelddadige in liefde ontgloeid?

Er doet zich een schoone gelegenheid voor dit te toonen.

Op straat ontmoet hij een zijner mededienstknechten, die hem 100 denarien, ongeveer f 42 schuldig is.

Nu kan hij op zijn beurt het koninklijke voorbeeld volgen.

Maar neen, hij is de brutale egoïst gebleven, onverleerd van hart.

Onbarmhartig grijpt hij zijn mededienstknecht aan en snauwt hem toe: Betaal wat gij schuldig zijt.

Zoo is nu een mensch, die God niet liefheeft en ook zijn naaste niet.

Het gewoonterecht onder Israël gaf een schuldeischer bevoegdheid een onwilligen schuldenaar bij den kraag van zijn opperkleed te grijpen en hem zelf ter gijzeling naar de gevangenis te brengen.

Zoo doet die hardvochtige dienstknecht des konings tegenover zijn mededienstknecht.

Deze valt echter voor hem neer en smeekt: „wees lankmoedig over mij en ik zal u alles betalen“.

Dat waren precies dezelfde woorden, die deze nu zoo wreede schuldeischer voor kort, onder gelijke omstandigheden, uitgeroepen had voor zijn Koning, toen deze hem verkoopen wilde met al zijn hebben en houden.

Stel, dat hij dus nu in overijling en drift zoo tegen zijn naaste optrad en een oogenblik vergat, wat er met hemzelf gepasseerd was, dan zouden deze bekende smeekwoorden hem toch wakker hebben moeten schudden, en alles voor zijn geest terug moeten roepen wat hijzelf had doorleefd.

Maar neen, hij hem, die zelf ontferming genoten had, nu geen ontferming voor een ander.

Zelf verhoord in zijn smeeken, maar een ander wil hij niet verhooren.

Hij vond erbarming en medelijden. Maar aan een ander wil hij dit niet betoonen.

Hij wilde niet, maar wierp zijn mededienstknecht in de gevangenis totdat hij de schuld zou betaald hebben.

Is het wonder, dat dit hardvochtig gedrag de verontwaardiging van getuigen opwekt en de mededienstknechten van dezen onbarmhartigen bewelddadige het relaas van zijn treurig optreden aan den Koning overbrengen?

Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen, en zeide tot hem: Gij booze dienstknecht! al die schuld heb ik u kwijtschelden, dewijl gij mij gebeden hebt. Behoort gij ook niet u over uw mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik mij over u ontfermd heb? Rechtvaardig was dit verwyf; rechtvaardig ook de strenge

straf, die volgde: de Koning leve de den onbarmhartige aan de gevangengevaarders over, totdat hij de schuld zou betaald hebben.

Gelijk de barmhartige Koning met den onbarmhartigen dienstknecht handelde, alzoo zal God doen met een ieder, die zijn broeder niet van harte vergeeft.

Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat genade een verliesbaar goed is, afhankelijk van onze goede werken, zoodat God de eenmaal geschonken vergeving van zonde ongedaan zou maken. We moeten letten op het punt van vergeving.

Waar geen echte en oprechte vergevensgezindheid jegens den broeder is, daar kan geen echte bekeering zijn, want de boom wordt aan de vruchten gekend.

Al zou er dan een luid roemen in de vergeving der zonden en in Gods onferming bij zoo iemand beluisterd worden, de praktijk van zijn leven zou toonen, dat die schoone belofte in zijn mond leugen is. Want wie Gods barmhartigheid heeft ervaren in de vergeving van eigen schuld, die kan niet onbarmhartig zijn jegens anderen.

Zoo iemand haalt een oordeel over zijn leven en loont, dat het waarachtig werk des H. Geestes nog gemist wordt in zijn ziel.

Zalig zijn echter de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De duidelijkheid van de Heilige Schrift en de verborgenheden des geloofs.

De leer van de duidelijkheid der Heilige Schrift mag niet zoo verstaan, dat de Schrift ons tot intellektualistisch begripen van de openbaring zou leiden.

Dat is het doel van de Heilige Schrift niet.

De Heilige Geest wil ons door de Schrift brengen tot geloof.

En geloof en begripen sluiten elkander uit.

Nu merke men daartegen niet op, dat daardoor de duidelijkheid der Schrift dan toch betrekkelijk wordt.

Want door deze drang tot begripen zou men blijf geven niet te begripen, waartoe God Zijn openbaring heeft gegeven.

De Wijzen uit het Oude Testament zagen de ster. En al zouden zij van de verschijning daarvan nu niets hebben begrepen, al zouden zij de plaats van deze ster aan den sterrenhemel met geenerlei zekerheid hebben kunnen bepalen, al zouden ze ook omtrent haar aard en haar baan niets hebben kunnen mededeelen, dat deed toch aan de helderheid van de ster niets af. De ster spreidde genoegzaam licht om hun aanwijzing te geven omtrent de plaats, waar de Koning der Joden was geboren.

Ook al is het ons onbekend door welke natuurlijke middelen de zon aan haar licht komt en of zij misschien weer wentelt om een andere zon en deze op haar beurt weer om een andere, al plaatst de zon ons voor tal van duisterteden en verborgenheden, welke zelfs de vernuftigste en kostbaarste instrumenten ons niet helpen oplossen, het feit, dat zij voor de aarde den dag doet aanbreken en door haar stralen al wat op het naar haar toegewende halfond is gelegen ons doet onderscheiden, het feit, dat zij met volkomen helderheid aan den hemel glanst wordt er niet door verzwakt. De zon zelf wordt er niet duister en verborgen om.

Zoo nu staat het ook met de Heilige Schrift.

Hoe meer gij de Schrift onderzoekt, des te meer breiden de verborgenheden zich uit. De wapening van uw geestesoog door de voortgaande verlichting van den Heiligen Geest, zoowel middellijk als onmiddellijk, doet het getal van die verborgenheden eer toe- dan afnemen. Gij zult met steeds stijgende bewondering moeten uitroepen: „O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoordringelijk zijn Zijn oordeelen en hoe onnaspeurlijk Zijn wegen“.

Doch de duidelijkheid der Schrift lijdt daaronder niet.

Integendeel, het is juist, dank zij de duidelijkheid der Schrift, dat gij die verborgenheden op het spoor komt.

Als gij op een donkeren, regenachtigen avond door de straten van Parijs loopt en er is een storing in het elektrische net, zoodat er geen enkele booglamp brandt, dan kunnen zich in de portieken en stegen apachengroepen schuilhouden, die bij de nadering van voetstappen zich gereedhouden den voorhijganger bij de keel te grijpen. Gij evenwel kunt door de duisternis dat verborgen onraad niet opmerken. Maar wandelt gij in liefelijken maannacht door een bosch en gij ziet dan ter zijde van den weg achter het loofhout iets zich bewegen, dat gij niet kunt thuisbrengen — gij weet niet of het mensch of dier is — dan blijft die zwarte massa voor u wel een verborgenheid,

maar gij zijt, dank zij het heldere schijnsel van maan en sterren, dan toch gewaarschuwd dat er een verborgenheid is.

Als God uw pad niet belichtte door het Schriftwoord, dan zouden de verborgenheden er evengoed zijn, maar gij zoudt ze niet opmerken.

Het is juist de Schrift, die u de verborgenheden des geloofs aanwijst, zonder dat ze daarom nog altijd haar karakter van verborgenheid ontnemen.

Dat behoeft ze ook niet, om duidelijk te zijn.

Het is juist de bedoeling der Schrift, de diepste verborgenheden verborgenheid te laten, maar u toch te leeren die verborgenheid te onderscheiden van elken duisterteden achtergrond.

De grootste verborgenheid der Schrift is God zelf. De Schrift is immers Gods openbaring.

Die verborgenheid Gods sprak de theologie van ouds af uit in haar leer van de onbegrijpelijkheid Gods.

Maar daarnaast handhaafde zij ook de kenbaarheid Gods.

En nu is het de Schrift, die u den onbegrijpelijke niet doet begripen, maar kennen.

Daarmee bewijst zij haar helderheid.

Doet de Schrift u God ook kennen in Zijn werken, daar voegt zij vanzelf verborgenheid aan verborgenheid toe. Want het ligt in den aard der zaak, dat de onbegrijpelijke God ook onbegrijpelijk is in al Zijn doen.

Ook hieruit blijkt weer, dat Barth e.a. het karakter der Schrift als openbaring miskennen, wanneer zij zeggen, dat de openbaring dient om te verbergen.

Neen, de openbaring dient niet om de verborgenheden te verbergen, maar om ze te doen kennen, doch dan als verborgenheden.

Bernhardinus de Moor drukte het zoo uit, dat de Schrift een helder licht werpt over het „h o t i“, het „d a t“, maar niet over het „d i h o t i“, het „w a a r o m“ of het „p o o r“, het „h o e“ der verborgenheden.

Deze onderscheiding is o.a. ook door wijlen prof. Ravinck in zijn „Dogmatiek“ overgenomen.

Wat zij daarmee bedoelden zal uit het boven betoogde duidelijk zijn.

Men mag het dus niet zoo voorstellen: aangaande het „dat“ der verborgenheden is de Schrift helder, maar aangaande het „waarom“ of het „hoe“ is zij duister.

Dan keert men de waarheid onderstoven.

Hiervan behoort men uit te gaan: zonder de Schrift was zelfs het „dat“ der verborgenheden des geloofs ons duister, maar nu is het helder, nu weten we, dat God ons volmaakt heeft geschapen, dat wij in Adam zijn gevallen, dat het Woord vleesch is geworden, dat Christus uit den dood is verrezen en verhoogd aan des Vaders rechterhand.

En dat het „waarom“ en het „hoe“ ons geheel of veelzins duister is ligt niet daaraan, dat de Schrift het niet helder genoeg heeft geopenbaard, maar daaraan, dat ons verstand het niet bevatten kan.

De aard der verborgenheden hangt ten nauwste samen met de bevattelijkheid van ons verstand.

Gij zult aan uw kinderen een heldere uiteenzetting geven van de beginselen van de radio. Uw oudste van een jaar of vijftien begint het te yatten. Voor de jongeren echter spreekt gij Spaansch. Dat het radiotoestel voor hen voorloopig een geheimenis blijft, een tooverding, is niet te wijten aan de duisterteit van uw uitlegging, want dan zou zij ook aan uw oudste zijn voorbijgegaan, maar aan het enge begrip van die kleinen.

Nu moeten wij evenwel nog een stap verder gaan.

De verborgenheden des geloofs zijn niet eenerlei.

Wij kunnen zelfs drieërlei verborgenheden onderscheiden.

Ten eerste zulke, welke ons verstand als zoodanig niet kan bevatten.

Ten tweede zulke, welke ons zondig verstand als zoodanig niet kan bevatten.

Ten derde zulke, welke ons zondig verstand op dit oogenblik nog niet kan bevatten.

Als voorbeeld van de eerste groep noemen wij de Drie-eenheid Gods. Het menschelijke verstand als zoodanig kan daar niet bij. Al wordt het nog zoo verlicht, het onderlinge samenleven van Vader, Zoon en Heiligen Geest zal ons immer verborgen blijven. Het licht, waarin de Heilige Drie-eenheid woont, is ontoegankelijk.

Als voorbeeld van de tweede groep diene de verborgenheid van de eeuwige praedestinatie en onze verantwoordelijkheid. Voor ons zondig verstand bestaat tusschen beide een konflikt. Natuurlijk geredeneerd, konkludeeren wij: het een is met het ander niet te rijmen. Maar het geloof aanvaardt beide en voedt de hoop, dat, wanneer eenmaal ons verstand van zonde is gezuiverd, wij het zullen verstaan. Maar dat is dan voor den hemel weggelegd.

Als voor

verborgenheid christ (2 Th. lens en al voelen over uitlegging verstand kan zij voor ied. dit oogenblik Schriftonde licht zal zij den Antic vaders.

In het des geloof.

Maar, pro elke verborgheid niet.

Het zou eerst in lie vorderd. Se klaard.

Het is oc menkort we na deze be

Hieruit v. Eerstens, geloofv a „waarom“ zien, ook b

Ook hier

De boom geven door

wanneer li held? Wij

het niet. H werki hebb

uitgesloten op dit punt

voor ons v

Daarom wel gestaat geweest? Z

gere werke

Dit toon delijkheid

Want a dnidelijk, b

Hoeveel de boom d heeft gesta

Als voor en het „hoe

„dat“ zoud Schrift ovi

Wanneer de zonde v beheersche

Het gelo

Hoewel heeft gescl

het heeft g

Hoewel Zich over

ik — en g — dat ik

Want o onzekere.

In het „

En de door het f

wat op het gaat en w

gaat, is d aangaande heden.

Gij moe te komen.

Uw gees ook daari

Oordeel Want d

Wie we ten aanzie

Door ee — en dat

wanneer g malen bek niet heb v geopenba

Hoe ste ijkheid d